

## הכנסת אורחים בהלכה

אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ז

"ויהיו עניים בני ביתך"... וכשבא עליו (איוב) ההוא פורענות גדול אמר לפני הקב"ה רבונו של עולם לא הייתי מאכיל רעבים ומשקה צמאים ... ולא הייתי מלביש ערומים ... אעפ"כ א"ל הקב"ה לאיוב איוב עדיין לא הגעת לחצי שיעור של אברהם. אתה יושב ושוהה בתוך ביתך ואורחין נכנסים אצלך את שדרכו לאכול פת חטים האכלתו פת חטים את שדרכו לאכול בשר האכלתו בשר את שדרכו לשתות יין השקיתו יין. אבל אברהם לא עשה כן אלא יוצא ומהדר בעולם וכשימצא אורחין מכניסן בתוך ביתו את שאין דרכו לאכול פת חטים האכילהו פת חטים את שאין דרכו לאכול בשר האכילהו בשר ואת שאין דרכו לשתות יין השקהו יין. ולא עוד אלא עמד ובנה פלטרין גדולים על הדרכים והניח [שם] מאכל ומשקה וכל הבא ונכנס אכל ושתה וברך לשמים לפיכך נעשית לו נחת רוח. וכל שהפה שואל מצוי בתוך ביתו של אברהם שנאמר ויטע אשל בבאר שבע (בראשית כ"א ל"ג):

מסכת שבת קכז.

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב "ויאמר [אדני] אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר"

מדרש תנחומא פרשת כי תצא סימן ב

וכל מצוה ומצוה נזכר מתן שכרה, כגון כבוד אב ואם, ושילוח הקן, אריכות ימים, ויש מצוה שמתן שכרה בנים, כגון שרה שאירחה את האורחים, והשונומית שקיבלה את אלישע...

חפץ חיים - אהבת חסד ענין הכנסת אורחים פרק ראשון

וזהו מה שרמזה התורה במעשה דאברהם אבינו, שלאחר שאכלו אמר המלאך "שוב אשוב... והנה בן לשרה אשתך"

חפץ חיים - אהבת חסד שם פרק ב

הנה ראה ראינו שהתורה הרחיבה לספר בענין הכנסת אורחים של אברהם אבינו איך היתה בכל פרטיו מה שלא מצינו כן בכל חלקי התורה שקיים אברהם אבינו שסיפרה רק בדרך כלל שקיים התורה... ביארה התורה ברחבה ש"מ שכונת התורה להורות לנו ללמוד מאבינו הזקן איך להתנהג עם האורחים וע"כ נראה ללקט מענין הפרשה קצת דברים שיהיה שייך גם לנו.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנו

כל עיר שיש בה ישראל, חייבים להעמיד מהם גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים...

ש"ך שם ס"ק א

והיו כופין זה את זה להכניס להם אורחין ולחלק להן צדקה, מרדכי פ"ק דב"ב בשם הר"מ

חפץ חיים - אהבת חסד שם

כתבו הספרים הקדושים כשיבואו אורחים לביתו של אדם

1. יקבלם בסבר פנים יפות
2. וישים מיד לפניהם לאכול כי אולי העני רעב ומתבייש לשאול
3. ויתן להם בפנים צהובות ולא בפנים זועפות
4. ואף אם יש בלבו דבר דאגה יכסנה בפניהם.
5. ויראה את עצמו להם שהוא עשיר ואפילו הוא עני
6. וינחמם בדברים ובזה יהיה להם למשיב נפש
7. ואל יספר לפניהם תלאותיו כי ישבר את רוחם בחשבם שבשבילים אומרו וכמעט שמאבד שכרו עבור זה.
8. ובשעת האוכל יראה עצמו כמצטער על שאינו יכול להשיג ליתן יותר...
9. איתא בזוהר ויקהל על הפסוק הלא פרוס לרעב לחמך שצריך בעה"ב לחתוך חתיכות לחם לפני האורח כדי שלא יבוש ולא יכלם וכ"ש שלא יביט בפניו כשהוא אוכל כדי שלא יתבייש.
10. ואם ילינם אצלו ישכיבם במיטב מטותיו כפי הראוי להם כי גדולה מנוחת עיף בהיותו שוכב בטוב ולפעמים יותר עושה לו טובה המשכיבו היטב מן המאכילו והמשקהו.
- והנה פעמים רבות יקרה שאדם אינו רוצה ליקח אורח על שולחנו מפני שחושב בנפשו שאין לו במה לכבדו כראוי. ובאמת אין טענה זו טובה כ"א כשיש אחר שיקחנו להאורח ויכבדנו כראוי משא"כ כשהוא רואה שאחר לא יקחנו מוטב להאורח שהוא יקחנו ויכבדו במה שיש לו ממה שישאר בלי מזון כלל.
11. ואחר שאכל האורח ושתה ויוצא לדרך יזהר ללותו וחז"ל (בסוטה מ"ו) הפליגו מאוד במצוה זו ואמרו ששכר לוויה אין לו שיעור.

רמב"ם הלכות אבל פרק יד

הלכה א: מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים,

הלכה ב: שכר הלוויה מרובה מן הכל, והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה, מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלוה אותן, וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה... ולוויים יותר מהכנסתן, אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים.

הלכה ג: כופין ללווייה כדרך שכופין לצדקה, ובית דין היו מתקנין שלוחין ללוות אדם העובר ממקום למקום, ואם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם כאילו שפכו דמים

דרכי משה הקצר חושן משפט סימן תכז

ובילקוט מהרר"ש מצאתי האידנא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה משום דבזמן הזה מוחלין על כבודם. ויש לילך עמו או עם חברו עד לפני שער העיר או לכל הפחות ארבע אמות עכ"ל.

ספר עמק ברכה ענין גמילות חסדים אות ג

ותמהני למה אין העולם נזהרים במצות הלית אורחים ולא ראיתי מעולם מי שנוהג כן. והגאון בעל חזון איש (זצ"ל) אמר לי שאפשר שחיוב לוויה אינו אלא למי שהולך בדרך יחידי אבל כהיום, שנוסעים הרבה אנשים יחד, נעשה כל אחד לוויה לחברו.

רמ"א הלכות שבת סימן שלג:א

וכל שבות שהתירו משום צורך מצוה מותר ג"כ לצורך אורחים; ולא מקרי אורחים, אלא שנתארחו אצלו בביתו, או שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים (תרומת הדשן סי' ע"ב), אבל כשזימן חבירו לסעוד אצלו לא מקרי אורחים ואינו סעודת מצוה רק סעודת רשות.

פניני הלכה: הכנסת אורחים

כללו של דבר, בזמנינו העוני הקשה ביותר הוא העוני הנפשי, הרוחני. ומצוות הכנסת אורחים הולכת ולובשת פנים יותר רוחניות, של סעד ותמיכה רוחנית.

חפץ חיים - אהבת חסד חלק ג פרק א

ידע עוד דמצות הכנסת אורחים נוהג אף בעשירים כמו שכתב בספר יש נוחלין בשם המהרי"ל ואף שאין צריכין לטובתו אפ"ה הקבלה שמקבל אותם בפנים יפות ומשתדל לשמשם ולכבדם לפי כבודם היא מצוה וכ"ש אם האורחים הם עניים היא מצוה כפולה שמקיים בזה גם מצות צדקה וכמה שכתב בספר הנ"ל בהג"ה ע"ש [ובעו"ה נהפוך הוא דכשבא רעהו עשיר אצלו יכבדנו בכל הכיבודים ובשמחה ולב טוב וכשבא אצלו איש עלוב ונכה רוח שמקיים בזה ותפק לרעה נפשך ונפש נענה תשביע וזרח בחושך אורך וגו' אין שמח בו כ"כ ולפעמים גם בלב עצב].